

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inerati do 80 petk vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inerati petk vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inerati davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inerativno Din 25.—, Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Kaniževa ulica št. 5
Telefon: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 633; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101, SLOVENJ GRADec, Slomškov trg št. 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Kako je potekla velika bitka na Jonskem morju

Sodelovanje vojnih ladij in letalstva — Operacije so trajale od jutra do poznega večera, glavna bitka pa samo deset minut

London, 1. apr. s. (Reuter). O veliki pomorski bitki med angleškimi in italijanskimi vojnimi ladjami pretekli petek v vzhodnem Sredozemlju poročajo nove poročila.

Poročeno je, da so Italijani izgubili najmanj tri križarke in dva rušilca, verjetno pa še eno križarko in enega rušilca ter najbrž tudi eno oklopnico. Kapitan potopljene križarke »Pola«, ki je med ujetniki ter je že prispel v Atene, poroča, da je bila italijanska oklopnica »Vittorio Veneto« (35.000 ton) med bitko v teku angleških letalskih napadov trikrat direktno zadeta od letalskih torpedov ter je bila močno nagnjena. Italijanski kapitan sam dvomi, da bi bilo oklopnic uspešno priti v pristanišče v Tarentu.

Tudi angleški letalski piloti poročajo, da je bila oklopnica »Vittorio Veneto« najbrž potopljena. Izvidniška letala so namreč na mestu, kjer bi bila morala biti oklopnica, opazila na splavih več sto italijanskih brodolomcev.

O bitki sami poročajo še naslednje podrobnosti: Na angleški strani je vodila operacije oklopnica »Warspite«, ki sta ji stali ob strani sestrski ladi »Barham« in »Valiant«. Doselej je znano tudi, da sta se bojov udeležili tudi križarki »Orion« in »Jirbes«, poleg njih pa sta imenovana rušilca »Greenhound« in »Hawack«.

Križarka »Orion« je opazila skupino treh italijanskih križark, ki so jo pričele zasledovati. »Orion« se je umikala proti vzhodu z namenom, da služi italijanskim vojnim ladjam kot »vaba« ter jih pripelje v območje angleških oklopnic. Manever se je popolnoma posrečil. »Orion« je v štiri urni vožnji zvalila italijansko brodoge 70 milj daleč proti vzhodu v smeri proti Krete, istočasno pa se je približalo brodoge angleških oklopnic, ki je bilo v trenutku, ko so se operacije pričele, še 120 milj (200 km) daleč od italijanskih vojnih ladij.

Italijanske ladje so se, sledeč križarki »Orion«, proti večeru približale angleškimi oklopnicam, ne da bi slutila nevarnost. Prva je prispela v bližino angleških vojnih ladi križarka »Pola«, ki pa je zaradi prejšnjih zadetkov angleških letalskih bomb plula že z zmanjšano hitrostjo. Križarka se je približala oklopnici »Warspite« na 2 milj, nakar je »Warspite« izstrelila v njo celo salvo iz svojih težkih topov. Križarka je bila takoj v plamenih in vsej dolžini. Medtem sta se približali še drugi italijanski križarki »Fiume« in »Zarac«. Tudi ti sta doživeli slično usodo.

Admiral Cunningham, vrhovni poveljnik angleškega vojnega brodoge v Sredozemlju, ki je osebno vodil operacije, pravi, da je eno izmed italijanskih križark zadelo istočasno 7 granat angleških 15-palčnih težkih ladijskih topov. Z eno samo strašno eksplozijo se je križarka potopila.

Križarki »Pola« se je nato približala križarka »Jirbes«. Na italijanski križarki je bila razvita bela zastava, nakar so prežvele člane italijanske posadke premestili na angleško ladjo. Rešili so s »Pole« poleg kapitana še 20 častnikov in 236 mornarjev. Dve italijanski križarki, ki sta se po hudih poškodbah še držali na vodi, sta bili potopljene s torpedi z angleških rušilcev. Medtem so italijanski rušilci poskušali za oblaki dima napasti angleške oklopnice s torpedi, vendar se napadi niso posrečili. Težke angleške vojne ladje so otvorile na italijanske rušilce ogenj in so najmanj dva izmed njih potopile.

Nadaljnje podrobnosti

Kairo, 1. aprila. s. (Reuter). Angleški mornariški krogi dajejo še naslednje podatke o pomorski bitki v Sredozemlju pretekli petek:

V petek zjutraj je angleška križarka »Orion«, ki je operirala popolnoma sama, opazila italijansko brodoge, v katerem je bila velika oklopnica »Vittorio Veneto« in več križark. Čeprav izpostavljena velikim premoči, se je križarka po izmenjavi signalov z vrhovnim poveljnikom admiralom Cunninghamom odločila za težavno nalogo, da zvali italijansko vojno brodoge v bližino glavnega angleškega brodoge. Skozi štiri ure so nato na vojni proti vzhodu italijanske ladje s težkimi topovi obstreljevale križarko »Orion«, toda ta je tako spretno manevrirala, da ni utrpela nobene škode.

Okrog poldneva so italijanske vojne ladje nenadoma opazile, da so preslepljene. Tedaj so namreč prešla v napad angleška mornariška letala, ki so metala letalske torpede. Italijanska oklopnica je bila prav kmalu zadeta ter je spustila goste oblake dima. Italijansko brodoge je tedaj takoj spremenilo smer in pričelo pluti proti zapadu, da se izogne angleškim vojnim ladjam. Letala angleške vojne mornarice in vojnega letalstva pa so v zaporednih valovih vedno znova prehajala v napad in so do večera ponovno bombardirala italijanske vojne ladje. Zadete ladje so zato morale zmanjšati svojo hitrost, tako da so jih počasnejše angleške ladje lahko dohitele.

V petek zvečer ob 21. so angleške vojne ladje zagledale italijansko brodoge, ob 21.30 pa so angleške oklopnice pričele streljati. Vse tri oklopnice so oddale salve in že v 10 minutah so bile tri italijanske križarke uničene. Ena izmed križark se je po siloviti eksploziji potopila že v eni sekundi.

V soboto zjutraj so nato angleške vojne ladje rešile okoli tisoč italijanskih brodolomcev. Nemška in italijanska letala so medtem prešla v napade, toda ne da bi dosegla uspehe. Dve nemški in eno italijansko letalo so bila sestreljena. Angleška izvidniška letala so v soboto ponovno skušala najti italijansko oklopnico »Vittorio Veneto«, niso pa je opazila nikjer. Na mestu, kjer je bila oklopnica nazadnje opazena, so našli več splavov z italijanskimi brodolomci. Admiral Cunningham misli, da bodo popravila na oklopnici »Vittorio Veneto« tudi v primeru, če se ji je posrečilo priti v pristanišče, trajala najmanj tri mesece. Verjetneje pa je, da je bila oklopnica potopljena.

Italijanski demanti

Rim, 1. aprila. AA. (Stefani). Italijansko mornariško ministrstvo zanika vesti,

da bi se bila lahka križarka »Bande Nere« potopila.

Admiral Cunningham o italijanskih izgubah

Kairo, 1. apr. s. (Reuter). Vrhovni poveljnik angleške vojne mornarice v Sredozemlju admiral Cunningham, ki se je s svojim vojnim brodoge včeraj vrnil v Aleksandrijo, je podal včeraj novinarjem izjavo o izgubah, ki jih je dosegel pretrpela italijanska vojna mornarica.

Cunningham pravi, da so Italijani od vstopa v vojno dalje pa do včeraj izgubili že dve tretjini svojih oklopnic, nad polovico 8-palčnih križark kakor tudi četrtino 6-palčnih križark in rušilcev. Cunningham ceni, da je bilo potopljenih tudi ena petina ali ena tretjina italijanskih podmornic.

Rešeni nemški vojaki

Atene, 1. apr. s. (Reuter). Med preživeli člani posadk italijanskih vojnih ladi, ki so bile potopljene v veliki bitki zapadno od Krete, je tudi 35 nemških častnikov, podčastnikov in topničarjev.

Angleži se bližajo Asmari

Kljub močnemu italijanskemu odporu se nadaljuje prodiranje angleških čet — Abesinski prestolnici preti obkolitev

Kairo, 1. aprila. s. (Reuter). Službena poročila iz Kaira in Nalrobia so včeraj potrdila, da so angleške čete zasedle Diredau že v soboto popoldne. V angleških vojaških krogih izražajo prepričanje, da tudi po padcu Diredau Italijani v vzhodni Abesiniji ne bodo našli močnejšega odpora, temveč bodo organizirali obrambo najbrž šele ob reki Avaš, sto milj vzhodno od Addis Abebe.

V Eritreji angleške čete dalje napredujejo od Kerena proti Asmari. Po poročilih z bojišča so prodrale angleške čete zopet deset milj dalje od prejšnjih postojank, tako da so že na pol poti do Asmare. Italijani so na treh točkah zavarovali ceste proti Asmari in so skušali braniti te postojanke, toda angleške čete so s presenetljivimi napadi vse tri postojanke zavzele. Smatrajo, da bo angleškim četam naloga olajšana, čim prispejo na odprto ozemlje pred Asmaro.

Kairo, 1. aprila. s. (Tass) Reuter javlja,

da je general de Gaulle osebno inspiciral svobodne francoske čete na bojišču pri Kerenu.

London, 1. aprila. s. (Tass) Reuterjev vojaški dopisnik podaja sliko položaja na bojiščih v vzhodni Afriki. Pravi, da zmaga pri Kerenu sicer še ne pomeni, da bi bila vsa Abesinija zaradi tega že pred padcem, pač pa odpira angleški vojski nove možnosti. Slabe prometne zveze ne dopuščajo Angležem, da bi obkolili italijansko vojsko, ki se umika iz Kerena, vendar se zasledovanje italijanskih čet proti Asmari razvija uspešno. Pričakovati je, da bodo angleške čete že v nekaj dneh pred Asmaro.

V Abesiniji je s prodorom angleške vojske do Diredau prestolnica ogrožena, še iz nove smeri. Že od preje sta prodirali dve angleški koloni v smeri proti abesinski prestolnici iz Kenije, tri kolone pa prodirajo z zapada. Na ta način grozi Addis Abebi popolna izolacija.

Novi vpoklici v Grčiji

Po atenskem poročilu so Grki spet prevzeli iniciativo na raznih odsekih bojišča

Atene, 1. aprila. e. Z odlokom vojnega ministra so poklicani pod zastavo za 15. aprila vsi novinci razreda 1941. S temi novinci se morajo javiti vsi tisti, ki so bili pri vojnih komisijah prevedeni v drugi razred. Z 10. aprilom so vpoklicani tudi vsi dijaki, ki jim je bil nedavno zaradi nadaljevanja študij rok odgojen. Z drugo odredbo vojnega ministra so s 17. aprilom vpoklicani vsi podoficirji, bolničarji, sekarnarji in lekarniški pomočniki z vsega grškega ozemlja.

Atene, 1. aprila. s. (At. ag.) Grški general štab javlja v svojem sročnem 158. vojnem poročilu:

Na osrednjem sektorju bojišča so grške čete uničile celo sovražno obrambno postojanko. Italijanska posadka je bila vsa obkoljena in nadvladana. Niti en Italijan ni ušel. Vse vojni material v postojanki je padel grški vojski v roke. Zajeta sta bila 202 italijanska vojaka in med njimi 6 častnikov. Eno sovražno letalo je bilo od protiletalskega topništva sestreljeno.

Atene, 1. aprila. AA. (Reuter) Atenski radio je sporočil sročni, da so grške čete spet imele iniciativo na raznih odsekih bojišča. Manjši grški oddelki so prešli v napad in zadali sovražniku težke izgube. Pri tem napadu je bil ujet velik del sovražnih vojakov in zaplenjena velika količina vojnega materiala. Prav tako je tudi grško letalstvo uspešno bombardiralo sovražnikove postojanke. Italijanske izgube so velike, grška letala pa so se vsa vrnila na svoja oporišča.

Ameriški topovi za Grčijo
Washington, 1. aprila s. (Reuter) Uradno poročajo, da so bile že natovorne na ladje znatne množice ameriškega vojnega materiala za prevoz v Grčijo. Med drugim bo poslanih v Grčijo več ameriških 75 mm poljskih topov.

Angleško nemška fronta

Oster nemški napad na severovzhodno Anglijo London enajsto noč brez alarma — Angleški bombniki nad invazijakimi lukami

London, 1. aprila. s. (Reuter.) Letalsko in notranje ministrstvo javlja v svojem današnjem jutrnjem komunikatu:

Sovražna letala so izvedla preteklo noč napad na neko mesto ob severovzhodni obali Anglije. Napad je bil oster, ni pa imel večjega obsega in ni trajal dolgo. Povzročeni je bilo mnogo žrtev in znatna škoda na imetju.

Bombardiranih je bilo tudi več točk ob vzhodni obali Anglije, vendar so ti napadi povzročili le malo žrtev in malo škode. Tudi na južni Wales in južnozahodno Anglijo so bile vržene bombe. Povzročene je bilo nekaj škode, človeških žrtev pa je le malo.

London, 1. aprila. s. (Reuter.) Glavni sovražni letalski napad preteklo noč je bil izvršen na neko mesto ob severovzhodni obali (najbrže Newcastle ali Hull). Vrženih je bilo mnogo zažigalnih kakor tudi eksplozivnih bomb težkega kalibra. Število človeških žrtev je veliko.

V Londonu pomoč zopet ni bilo letalskega alarma, tako da je imela prestolnica že enajsto zaporedno noč brez letalskega napada.

London, 1. aprila. s. (Reuter.) Letalsko ministrstvo javlja:

Bombniki vojnega letalstva so preteklo noč napadli objekte v Bremenu in Emdenu.

Nj. Vel. kralj Peter II. pred saborno cerkvijo v Beogradu. Za njim predsednik vlade general Dušan T. Simović in vojni minister general Bogoljub Ilić

Ostanimo mirni in čuvajmo svoje domove

Kr. vlada vodi prijateljsko politiko z vsemi sosedi, naša vojska, letalstvo in mornarica pa izpolnjujejo svoje dolžnosti

Beograd, 1. aprila AA. Predsednik kr. vlade je včeraj izdal naslednji ukaz št. 1.

Zaradi alarmantnih vesti, ki jih po naši državi širijo tuji agenti, da bi zanesli nemir med naše ljudstvo in uradništvo, ukazujem, da se sporoči in objavi vsem, naj se ljudstvo ne da zapeljivati s temi netočnimi, spretno pripravljenimi in prenesenimi vestmi, ker ni razloga za vznemirjenost.

Kr. vlada vodi prijateljsko politiko z vsemi našimi sosedi in si prizadeva, da z vsemi ostane v odnošajih najboljšega sosedstva in prijateljstva. V tej smeri se bo tudi v bodoče prizadevala in storila vse, kar je v mejah njene možnosti.

Vse naše prebivalstvo naj bo mirno, naj opravlja svoje tekoče posle in naj se ne da vznemirjati z neutemeljenimi govoricami, ki so prišle iz tujine in iz države same.

Zaradi tega prepovedujem vsako izseljevanje iz svojih krajev in zapuščanje svojih domov, ker zato ni razloga, utegnito pa bi imeti tudi škodljive posledice. Koristi države in naroda zahtevajo, da vsak čuva svoj dom in da na njegovem pragu, če bi bilo treba in če bi to usoda dodelila, da življenje za dobro domovine, kralja in naroda.

Vojska, letalstvo in mornarica naše kraljevine so pripravljene, da store svojo dolžnost.

Vse državne oblasti in v prvi vrsti občinske oblasti ter duhovščina morajo ostati na svojih mestih v vsakem primeru.

Pristojni ministri bodo dovolili samo ono evakuacijo, ki je predvidena po načrtu in za katero se sicer izdajo pisni ukazi.

Gospod notranji minister naj blagovoli izdati vse potrebne ukrepe, da se vsa zborovanja, ki ne odgovarjajo potrebam tega položaja prepovedo, kakor tudi da se prepove zbiranje prebivalstva na raznih mestih.

Po gornjem ukazu naj pristojni gg. ministri takoj ukažejo vse potrebno zaradi točnega postopka. Pri tej priliki je treba zlasti opozoriti državno uradništvo, naj vestno opravlja službo v teh težkih trenutkih, in na njegovo vlogo glede zatiranja netočnih vesti in ohranitve narodovega duha na potrebni višini.

Predsednik ministrskega sveta,

armijski general Dušan Simović s. r.

Položaj Turčije

se je po ruski deklaraciji utrdil — Odnosi z Nemčijo morajo temeljiti na priznanju turške neodvisnosti

Carigrad, 1. aprila e. V Ankari smatrajo, da se je mednarodni položaj Turčije še bolj stabiliziral po nedavni rusko turški deklaraciji, ki je potrdila prejšnji sporazum o prijateljstvu in nenapadanju med Sovjetsko zvezo in Turčijo. Poleg tega pričakujejo, da se bodo s Sovjetsko zvezo odnošaji razvijali po boljši poti, kar bo omogočilo širše in učinkovitejše sodelovanje med obema državama.

Na odločilnem mestu so še nadalje rezervirani glede nemško turških odnošajev, toda izjavljajo da morajo pogajanja in razgovori, ki se vodijo temeljiti na priznanju turške neodvisnosti in teritorialne integritete, ki jo je Turčija vedno pripravljena braniti.

Uvodnik »Džumhurieta« je zbudil vse pozornost tujakajšnjih krogov. Pisec članka narodni poslanec in direktor lista Junus Nahi pravi, da Turčija ni niti en trenutek pomišljala, da bi v čemerkoli spremeni svoje zadržanje od začetka sedanje vojne. Članek zaključuje, da je zadržanje Turčije navdahnjeno edino s skrbjo glede obrambe varnosti njenih meja in njenih pravic.

Politične konference se nadaljujejo po vsej državi. Ministri in narodni poslanci pojasnjujejo narodu položaj. Predsednik narodne republikanske stranke je v svojem govoru izjavil: Naša država izvaja sistematični načrt, da bi povečala in v celotnem obsegu izvedla vse obrambne priprave.

Nemški in italijanski protest v Washingtonu

zaradi zaseženja trgovinskih ladij — Ameriške oblasti internirale nemške in italijanske pomorščake — Nemci zažgali svoji ladiji

Washington, 1. apr. s. (Ass. Press). Tako nemško kakor tudi italijansko veleposlaništvo sta vložila v ameriškem zunanjem ministrstvu proteste v imenu svojih vlad zaradi zaseženja nemških in italijanskih trgovskih ladij v pristaniščih Zedinjenih držav. Italijanski protest je vložil osebno veleposlanik knez Colonna. Vsebinski protestni listi še niso znani. Z danskoga poslanstva preučajo, da danska vlada sploh ne namerava protestirati zaradi zaseženja danskih ladij.

Ameriške oblasti so po zaseženju ladij uvedle postopanje proti nemškim in italijanskim mornarjem, ki so tvorili posadke teh ladij. 875 nemških in italijanskih mornarjev je bilo namreč interniranih in sicer na podlagi zakona o priseljevanju v Zedinjene države. Mornarji so obtoženi, da so prekršili rok 60 dni za bivanje v Zedinjenih državah, ki jim je bil dovoljen.

Ni še znano, kakšne nadaljnje ukrepe bodo ameriške oblasti proti nemškim in italijanskim mornarjem podvzeli. Doslej so bile osebe, ki so se prekršile proti zakonu o priseljevanju v Zedinjene države, običajno izgnane v njihovo domovino. V

sedanjem primeru pa je bil izbran najbrže drugačen postopek. 52 mornarjev z italijanskega trgovskega parnika »Leme«, ki je v pristanišču v Portlandu, bo še povrh obtožen zaradi poskusa sabotaže na ladiji.

Z danskimi mornarji postopajo ameriške oblasti mnogo boljše. Njihovi kapitani oziroma lastniki so smeli ostati na svojih ladijah, prav tako pa bodo danske ladje obdržale na ladjah del svojih posadk. Proti danskim mornarjem ne bo uvedeno postopanje zaradi prekršitve zakonov.

Iz zanesljivih uradnih virov poročajo, da bo vlada Zedinjenih držav še ta teden odredila tudi zaseženje 15 francoskih trgovskih parnikov, ki so trenutno v pristaniščih Zedinjenih držav.

New York, 1. apr. s. (Reuter). Posadki nekega nemškega in italijanskega trgovskega parnika, ki sta bili v nekem pristanišču v Costariki, sta svoji ladiji zažgali.

Iz Mehike poročajo, da namerava mehiška vlada zaseči 12 nemških in italijanskih trgovskih parnikov, ki so v mehiških lukah.

Diplomatska posvetovanja v Beogradu

Beograd, 1. aprila i. Včeraj je predsednik vlade Simovića obiskal italijanski poslanik v Beogradu Mamelli. Zunanega ministra dr. Ninčiča je obiskal tudi nemški poslanik v Beogradu von Heeren, ki je sredi odpotoval v Berlin.

Prihod našega berlinskega poslanika v Beograd

Beograd, 1. aprila i. V Beograd je prišel poslanik kraljevine Jugoslavije v Berlinu dr. Ivo Andrić.

Podpredsednik HSS v Beogradu

Beograd, 1. aprila i. Včeraj popoldne je podpredsednik HSS inž. A. Košutić nadaljeval razgovore s člani vlade.

Po razgovoru s predsednikom vlade Simovićem in notranjim ministrom dr. Budisavljevićem je Košutić obiskal zunanjega ministra dr. Ninčiča, s katerim je ostal v daljšem razgovoru. Prav tako je imel daljši razgovor z gradbenim ministrom dr. Kulovecem.

Kolikoli se je moglo izvedeti, so bili razgovori inž. Košutića s člani vlade odprti in prisrčni in so dali konkretne rezultate.

Povratek ministra Kusanovića v Beograd

Zagreb, 1. aprila i. V Beograd so odpotovali glavni tajnik SDS minister za prehrano i prehrano Sava Kusanović, dr. Ivan Pernar, glavni ravnatelj Prizada dr. Toth in ravnatelj direktorije za zunanjo trgovino dr. Rudolf Bičanić.

Upokojeni ministri

Beograd, 1. aprila AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja od 31. marca 1941 so na predlog predsednika ministrskega sveta upokojili: Dragisa Cvetković, predsednik ministrskega sveta n. r., Peter Pešić, Milan Nedić, Cincar-Marković, Jevrem Tomić, Danilo Vulović in Dusan Pantić, ministri n. r.

Beograd, 1. aprila AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja od 31. marca 1941 so na predlog predsednika ministrskega sveta razrešili dolžnosti dr. Milan Protić, dr. Časlav Nikitović in dr. Dragomir Ikončić, ministri n. r.

Sumner Welles o Rooseveltovi brzojavki

Washington, 1. aprila i. (D.N.B.). Namestnik državnega tajnika za zunanje zadeve Sumner Welles je na konferenci novinarjev izjavil, da je Rooseveltova brzojavka kralju Petru II. taksa, da ni treba ničesar dodati. Nato je omenil, da je ameriško zunanje ministrstvo že vzpostavilo zvezo z ameriškim poslanstvom v Beogradu in da je prejelo mnogo vesti.

V Bolgariji ni splošne mobilizacije

Sofija, 1. aprila e. (United Press) V nasprotju z izjemo izjavi v vestni se ugotavlja, da v Bolgariji ni bila izvršena splošna mobilizacija. Mobilizacija se vrši na normalen način. Edina razlika je v tem, da so vopklicani bolj meščani, ki naj zamenjajo kmete, ki so potrebni za kmetijska dela.

Vichy, 1. aprila s. (Ass. Press) Uradna francoska agencija OFI poroča iz Sofije, da označujejo v bolgarskih uradnih krogih vesti o splošni mobilizaciji v Bolgariji kot neresnične.

Sofijska sodba o naši novi Vladi

Sofija, 1. aprila e. V Sofiji poudarjajo, da je novi jugoslovanski vladi uspelo zediniti vse politične skupine v državi, kar najbolj odvarja interesom in željam vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Šahovski turnir v Leningradu

Leningrad, 1. aprila s. V snočnjem VI. kolu šahovskih turnirja za prvenstvo Rusije je Smislev v 37 potezih premagal Lilienthala. Slednji je igral kot črna rusko obrambo ter je kmalu zašel v težaven položaj. V 36. potezi je izgubil Lilienthal figuro. Partija Bondarevski-Keres je končala remis. Keres je stal v slovenski obrambi sicer slabo, pa je svojo pozicijo potem popravi. Remizirala sta tudi Boleslavski in Botvinnik. Prav tako je bila dana remis partija Boleslavski-Smislev iz IV. kola.

Stanje v vodstvu je sedaj: Botvinnik 3 in pol (2), Keres 3, Lilienthal 2 in pol (1).

Kraljeva zahvala

O priliki, ko je Nj. Vel. kralj Peter II. prevzel kraljevsko oblast, je prejel množične čestitke iz vse države in iz tujine, v katerih so izražene vdanost in rodoljubne želje za dolgo življenje in srečno vladanje Nj. Vel. kralja.

Čast nam je izraziti zahvalo za poslanske čestitke kakor tudi zahvalo vsem osebnostim in ustanovam, ki so se pri tej priliki vpisale v dvorske knjige. (Iz pisarne Nj. Vel. kralja).

Še nekaj vdanostnih in pozdravnih izjav

Zveza bančnih zavarovalnih, trgovskih in industrijskih nameštencev v Ljubljani je poslala naslednje udanostno izjavo: »Maršalatu dvora Njeg. Veličanstva kralja Petra II. Beograd — Zveza bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih nameštencev Slovenije v Ljubljani pozdravlja kraljevski nastop Veličanstva ter zagotavlja neomejeno in neomajno zvestobo svojemu kralju in očetnvi — Ciril Golmajer, predsednik.«

Samouprava in uprava bolniške blaginje Trgovskega bolniškega podpornega društva v Ljubljani je poslala banu dravske banovine sledeči dopis: »Samouprava in uprava Bolniške blaginje Trgovskega bolniškega in podpornega društva v Ljubljani Vas prosita, da blagovolite ob velikem zgodovinskem dogodku, ko je prejel vladarske posle Nj. Vel. kralj Peter II., tolažiti na najvišjem mestu izraze njune globoke vdanosti in neomajne zvestobe svojemu kralju in domovini.«

Družba sv. Vincencija Pavelskega v Ljubljani je poslala g. banu dravske banovine dopis sledeč vsebine: »Upravni svet Družbe sv. Vincencija Pavelskega je imel dne 27. marca sejo. Predsednik univ. prof. dr. Leonid Pitamic je v slovesnem nagovoru v imenu vseh članov konferenc poudaril zgodovinsko pomembnost trenutka. Njegovo Veličanstvo kralj Peter II. je pravkar vzel vlado kraljevine Jugoslavije v svoje roke. Prosimo vsemogočnega Boga, naj podeli Njegovemu Veličanstvu vsu moč in blagoslov, da bo vodil našo domovino v srečno bodočnost. Prosimo, gospod ban, da blagovolite to izjavo z zagotovilom iskrene vdanosti in neomajne zvestobe sporočiti na najvišje mesto.«

O priliki prevzema kraljevske oblasti po Nj. Vel. kralju Petru II. je ban dr. Natlačan sprejel poleg drugih še sledeči brzojavki:

»Ob nastopu našega vladarja Nj. Vel. kralja Petra II. Vam zveza organizacij mestnih uslužbencev v Ljubljani pošilja izraze spoštovanja in polnega zaupanja.«

»Nj. Vel. kralju Petru II. izražamo svojo vdanost in zvestobo in želimo naj bi bilo njegovo vladanje našemu narodu v blagoslov in srečo. Umetniški klub v Mariboru.«

Gospodarske vesti

Tečaji so čvrsti. Zadnji dogodki v državi so ugodno vplivali na beograjsko borzo. Povpraševanje po državnih papirjih je bilo v soboto posebno živo. Zato so tudi vsi papirji ohranili stare tečaje. In sicer: vojna škoda 477,5, investicijsko posojilo 100, 4 % agrarne 57, 7 % Blair 100, 8 % Blair 105, Seligman 100, 7 % stabilizacijsko 98, dvignili pa so se tečaji 6 % begulskih 85 na 86, 6 % gozdnih in daljinskih 79,75 na 80.

Zivahen promet v nemških markah. Pretekli teden je bil izredno živahen promet na naših borzih v nemških markah. Tako je dosegel na ljubljanski borzi celotni devizni promet 100,9 milijona dinarjev, kar je izreden porast, saj je znašal prejšnji teden 15,3 milijona dinarjev. Na zagrebški borzi je znašal devizni promet 202 milijona dinarjev. Na beograjski borzi se je dvignil devizni promet pretekli teden v primeri s prejšnjim tedom za 83.000 na 165 milijonov dinarjev. Ta porast deviznega prometa je treba predvsem pripisovati živahnim kupčijam z markami, ker je veljal stari tečaj mark le do večera.

Madžarska trgovinska delegacija prispeva v Beograd. Prihod madžarske trgovinske delegacije je bil napovedan že za prejšnje dni, a se je zavlekel do sedaj. Pogajani se bodo o reviziji trgovinske pogodbe med obema državama glede na razširitev madžarskega ozemlja po priključitvi Transilvanije. Madžarski delegaciji načeluje pooblaščen minister Alfred Nickel.

Elektrifikacija hrvatskih železnic. Električno podjetje banovine Hrvatske je izdelalo velik načrt o elektrifikaciji banovine Hrvatske. Uresničitev tega načrta bo po sedanjem proračunu zahtevala okrog 200 milijonov din. stroškov. Delati so že začeli, in sicer na dveh krajih v Trilbiu in v Vinodolu, kjer zidajo moderno hidrocentrale. V Gorskem Kotaru pri Fužinah so pa začeli graditi ogromen bazen, ki bo prav za prav celo jezero in bo dajalo vodno silo za pogon hidrocentrale v Trilbiu. Pri teh delih je že zaposlenih okrog 2.000 delavcev. To so doslej največja javna dela na Hrvatskem. Po zagotovitvah hrvatskih listov so denarna sredstva za ta dela že zagotovljena. Ko bodo začele obratovati velike centrale, bo imela banovina dovolj električne energije tudi za elektrifikacijo železnic. Tako nameravajo elektrificirati železnico med Srebrenikom in Sušakom. Postavljena je bila tudi električna centrala v Vrbovskem, od koder dobivajo električno energijo za dela na novi železniški progi Vrbovsko—Črnomelj. Banovina Hrvatske je razdeljena na 6 elektrifikacijskih področij. V delu je okrog 200 km električnih vodov.

Nad 1.000 vagonov tobačaridelan v banovini Hrvatski. Lani je bilo v banovini Hrvatski dovoljeno posaditi 282 milijonov sadik tobaka. Pridelovalci so izkoristili dovoljenje povsem in zasadili so celo 10 % več sadik in sicer skupno okrog 297 milijonov. Doslej še niso nikdar posadili toliko tobaka. Letos bodo smeli posaditi okrog 70 milijonov sadik manj ali 23 % manj. Lani so dobili pridelovalci tobaka v banovini Hrvatski okrog 270 milijonov din za nad 1.000 vagonov pridelanega tobaka.

Balkan — evropska žitnica?

Ali je mogoče povečati kmetijsko produkcijo južnovzhodnih držav, da bi Balkan kril primanjkljaj pridelka v Evropi?

Ljubljana, 1. aprila

Ze dolgo čitamo razprave v tujih strokovnih in drugih publikacijah, da bi južnovzhodne države lahko postale prava žitnica Evrope in pridelovale več žita kakor doslej. To bi bilo dandanes seveda velikega pomena v razvoju mednarodnih dogodkov. Priznati je treba, da kmetijstvo na Balkanu ni dobro razvito in da bi bil napredek mogoč, toda objektivni strokovnjaki sodijo, da bi ne bilo mogoče doseči tudi z najboljšimi radikalnimi reformami večjih uspehov v kratkem času. Zelo dvomimo, da bi bili izvedljivi ukrepi, potrebni za znatno povečanje produkcije, kako so si zamislili strokovnjaki, ki naših razmer ne poznajo dovolj dobro, odnosno, ki gledajo na to zadevo preveč teoretično. Nedvomno bo zanimalo tudi široko javnost, kaj je prav za prav na stvari, kaj bi bilo treba storiti, da bi naša polja več rodila.

V resnici zemlja na Balkanu rodi mnogo manj kakor na Danskem, Nizozemskem, v Belgiji, Angliji in Nemčiji, tega pa ne smemo pripisovati le zastarelemu obdelovanju, primitivnemu kmetijskemu orodju in preslabemu gnojenju. Podnebje igra posebno pomembno vlogo, zato se mnogi zelo motijo, ko se pogosto sklicujejo n. pr. na velike uspehe danskega kmetijstva, češ, Danci pridelajo toliko in toliko, tudi mi bi lahko, če bi jih posnemali. Tako pridelajo severozapadne evropske države okrog 20 metrskega stotov pšenice na hektar, med tem ko znaša na Balkanu pridelok le 11 metrskega stotov. Ali ni mogoče povečati pridelka tudi pri nas na 20 mq? Strokovnjaki v sosednjih državah računajo, da bi se produkcija žita v južnovzhodnih državah lahko povečala na 91,9 milijona ton; sedaj znaša 51,4 milijona ton. Priporočajo nam, da bi gojili industrijske rastline, če bi ne potrebovali toliko žita, morali pa bi seveda uporabljati gnojila, se posluževati modernih strojev, sejati dobro seme in zaposlovati strokovno usposobljeno osebo.

Ali je mogoče izpolniti vse te pogoje za povečanje pridelka? Naši strokovnjaki sodijo, da ne. Inž. M. Petrić navaja, da je za pridelok 20 kg povečanega pridelka žita potreben kilogram čistega dušika, kar pomeni, da bi potrebovali za 40 milijonov ton žita, ki naj bi ga pridelali več kakor doslej, okrog 2 milijona ton dušika. Ali veste, kaj to pomeni? L. 1932, so na vsem svetu producirali dušika v vseh oblikah le 4 milijone ton. Če bi hoteli sejati namesto žita oljnice, bi potrebovali še več umetnih gnojil, ker te rastline še bolj izčrpavajo zemljo. Iz milijonov ton čistega dušika tovarne izdelajo okrog 10 milijonov ton dušičnih gnojil. Ali je toliko umetnih gnojil mogoče producirati pri nas? Za izdelavo tako velikih količin dušika bi bilo treba okrog 3 milijone kw električne energije ali šestkrat več kakor znaša produkcija vseh elektrarn v državi. Če bi naše elektrarne dajale toliko energije, bi bilo treba investirati samo za elektrifikacijo okrog 15 milijard din.

Samo izdelovanje dušika pa ni dovolj, saj bi bilo treba izdelati še približno prav toliko fosfornih in kalijevih gnojil, toda sama umetna gnojila bi ne mogla mnogo pomagati, če bi ne bilo dovolj hlevskega gnoja, ki bi ga tudi potrebovali dvakrat več. To se pravi, da bi se moralo število živine podvojiti. To seveda ni mogoče brez noč, zlasti ne v teh časih, ko se število živine celo zmanjšuje. Nobenega tega

ukrepa pa seveda ni mogoče izvesti brez ogromnih investicij. Kje bi jih naj vzeli? Čeprav bi bila produkcija umetnih gnojil dosežena do primernega obsega, bi pa še vedno ostalo odprto vprašanje, ali bi naša polja, sicer prav tako gnojena kakor v severozapadnih državah, tako rodila, kakor rode n. pr. danska. Upoštevati je namreč treba, da je pri nas mnogo bolj suho podnebje kakor v severozapadni Evropi. Morda bi bilo potrebno še umetno namakanje naših polj, kar bi seveda znatno podražilo produkcijo.

Da pa pri nas še ne bomo tako kmalu izdelovali dovolj umetnih gnojil, uvidimo tudi po tem, da bi bilo treba razen dušika še okrog 10 milijonov ton superfosfata. Produkcija superfosfata na vsem svetu je znašala pred svetovno vojno okrog 11 milijonov ton, sedaj pa je za okrog 50 % večja. Nastaja vprašanje, odkod naj bi dobili toliko fosfata, ker ga je v vsej Evropi zelo malo. Največ ga je v Severni Ameriki, Afriki in na otokih Tihesa morja.

Čeprav bi bilo vprašanje produkcije umetnih gnojil postranski pogled, bi bilo še nešteto drugih težav. Vedeči je namreč treba, da je zemljiška posest pri nas silno razdrobljena in da je zaradi tega nemogoče izvesti karšenkoli širokoposestne kmetijskega načrta, kakor tudi ni mogoče racionalno obdelovanje. Kdo naj nadzira in vodi kmetijsko delo na nekaterih malih posevkih, da bi res dosegli primerne uspehe? Kdo naj prisili posestnike, da bodo res kurovali ter uporabljali umetna gnojila? Sedaj se še celo dogaja, da nekateri posestniki prodajajo hlevski gnoj bogatejšim vinogradnikom, seveda v svojo škodo, ker zaradi tega ne morejo primerno gnojiti svoje zemlje.

Prav tako se kažejo nekatere nepremagljive težave pri uvedbi kmetijskih strojev. Večina posestev je malih, saj 77 % kmetij nima več kakor po 5 hektarjev zemlje, a pri tem je treba upoštevati, da njive niso druga pri drugi, temveč se poseto deli na številne parcele, travnike, gozdove, pašnike in polja. Zato je razumljivo, da je orne zemlje mnogo premalo za racionalno obdelovanje s stroji. Mnogi posestniki nimajo niti živine in ne pluga za oranje, tako da so odvisni od kmetov, ki jim orjejo. Marsikje pri nas na manjših posevkih pa celo zemljo prekopavajo, namesto, da bi jo orali, ker je pač delovna moč cenejša ter je več delavcev kakor pa vprežne živine. Tudi z zakonskimi predpisi, podobnimi nemškemu zakonu o dedovanju posestev, bi pri nas ne mogli doseči posebnih uspehov, ker je zemlja že preveč razkosana.

Z izbiro dobrih semen bi se pridelok seveda povečal, a s selekcijo so težave. Dobro seme se tudi ne obnese povsod enako dobro in ugotoviti bi bilo treba še prei, na kakšnih tleh in v katerih krajih bi lahko s pridom uporabljali izbrana semena. Potrebno bi torej bilo opraviti ogromno preizkusno delo, a je vprašanje, če bi kmetije hoteli nuditi zemljo za eksperimente, zlasti še, ker bi ne bilo zanesljivo, kakšen bi bil uspeh.

To so samo nekatere težave, ki ovirajo pri nas širokoposestno racionalizacijo kmetijstva, vendar je že iz tega razvidno, da si ne moremo obetati povečanja kmetijske produkcije v večjem obsegu že v prihodnjih letih. Potrebni bi bili prav revolucionarni ukrepi, a sadovi veličnih reform bi se pokazali šele čez dolgo vrsto let.

Zakaj ne zida »Croatia« v Ljubljani

Izjava predsednika »Croatie« dr. L. Radičevića na obnem zboru zavarovalnice

Ljubljana, 1. aprila

Naš list se že dalje časa zavzema, da bi v Ljubljani več zidali bogatejši denarni zavodi, predvsem zavarovalnice, ki doslej še niso in ki imajo svoje poslovne prostore v starih, neuglednih poslopih. Naglašali smo moralno dolžnost denarnih zavodov, ki so pri nas obogateli, da bi naložili nekaj svojega premoženja v stavbna dela v Ljubljani, v ostalem pa zahtevali za njihovo usled, da imajo svoje poslovne prostore v reprezentativnih poslopih. Tudi zakon sam predpisuje nalaganje rezerv v nepremičnine.

Nedavno smo naslovili javno vprašanje na »Croatie«, eno najstarejših in najboljših zavarovalnic v naši državi, da bi nam odgovorila, zakaj ne zida v Ljubljani. To vprašanje namreč posebno zanima vse naše mesto; dokler ne bo zidala »Croatia« na krasni parceli ob projektiranem trgu za kazino svoje palače, se ne bodo mogla začeti velika regulacijska dela med Kongresnim trgov in Prešernovo ulico. Ta regulacija bi bila izrednega pomena za Ljubljano, ker bi šele po nji naše mesto dobilo pravo, dobro urejeno središče. Na regulacijo nestrpno čakajo lastniki zemljišč ob projektiranem trgu, ki bi bili pripravljeni zidati, čim bi bil prestop odprt. Najprej bi morala začeti »Croatia« kot lastnica velikega zemljišča ob vходу projektiranega trga.

Zavarovalnica nam je ostala dolžna odgovor, pač je predsednik zavoda dr. L. Radičević na obnem zboru odgovoril posredno tudi nam, ko je govoril o investicijski politiki zavarovalnice. Dejal je, da mora pojasniti načelno stališče zavarovalne zadrage »Croatie« sprito apelo, naj bi zidali reprezentativna poslopja. Nedvomno je pri tem mislil tudi na apel našega mesta. »Croatia« ima svoje podružnice razen v Ljubljani še v Osijeku, Sarajevu, Splitu, Novem Sadu in Zemunu. Nova poslopja ima že v Splitu, Novem Sadu in Zemunu. Predsednik je izjavil, da ima zadruga idealen načrt, odkar je dobila svojo palačo v Zagrebu, da v okviru zdravne ter trezne premoženjske politike in možnosti naložb razen nakupovanja drugih nezemljišnih zida tudi reprezentativna poslopja na sedežih svojih podružnic. Obžaloval je, ker doslej niso mogli uresničiti svojega načrta v celoti, češ, da jim to ni bilo mogoče v smislu navedenega načela (zdrave in trezne premoženjske politike), in ker zaradi mednarodnih razmer niso več investirali denarja v stavbe

predlanskim in lani. »Tako nismo mogli tudi v Ljubljani in Sarajevu, kjer imamo tudi razvite podružnice, uresničiti načrtov, kakor smo želeli.« Dejal je še, da je ostalo začasno nereseno vprašanje o nakupu nepremičnin, odnosno o zidanju v Banjaluki, Dubrovniku, na Sušaku in morda še kje drugje. Dokler nam tega ne bo mogoče storiti, moramo biti zadovoljni, da smo vsaj na sedežih nekaterih podružnic delale tudi druge zavarovalnice, ki čakajo kakor mi na boljše čase, da uresničijo nakupili zemljišča in poslopja. Tako čijo načrte o novih poslopih.«

Iz tega odgovora torej razberemo, da »Croatia« sedaj sploh ne namerava zidati v Ljubljani ter da bo čakala »kakor druge zavarovalnice« na boljše čase. Zakaj ni zidala še predlanskim, nam kljub »mednarodnim dogodkom« ni povsem jasno. Znano je, da zida ljubljanski Pokojninski zavod stanovanjske hiše v Ljubljani in da jih je začel zidati ob začetku vojne jeseni predlanskim. Tudi mnogi zasebniki so začeli zidati v številnih krajih v državi že ob začetku vojne in zidali so lani vse leto prav zaradi mednarodnih dogodkov, Marsikdo, ki se je z zidanjem obotavljal, se je kesal, ker se je gradivo neprestano dražilo. Kdor je nakupil gradivo že jeseni l. 1939, ali vsaj lani spomlad, je mnogo prihranil, kar je bila nedvomno zdrava ter trezna investicijska politika. Tvegal tudi ni nič več kakor tisti, ki so sedeli na nogavicah. Ali bi »Croatia« kaj izgubila, če bi začela zidati predlanskim in bi sedaj že imela krasno palačo v Ljubljani?

Ne moremo verjeti, da »Croatia« ni imela denarja za zidanje, saj so se gosposode na obnem zboru lahko ponosno sklicevali na velike kapitalne zavoda. Tako je navedeno, da je zavarovalnica v lanskem proračunskem letu prejela na netto-premijah 46 milijonov din, da so računsko premijske rezerve življenjskega oddelka dosegle ob koncu leta nad 110 milijonov in da je temeljna glavnica 17-krat presežena. Poslovno poročilo kaže, da je zavod zaključil poslovanje lani v splošnem zelo uspešno. Kot domačemu zavodu mu želimo najboljši uspeh a naša dolžnost je, da podjetje zopet opozorimo, kaj je dolžno Ljubljani. S pojasnilom predsednika ne moremo biti zadovoljni, zlasti ne, ker nam je znano, da neka druga naša zavarovalnica zida tudi sedaj in ne čaka na »boljše čase«.

Živimo na važnem križišču

Važne ugotovitve univ. prof. A. Melika o politično-geografskih osnovah Jugoslavije

Zadnja, dvojna številka (2.—3.) »Misi in dela« vsebuje toliko tehtnega gradiva, razprav in misli, ki posegajo v neposredno sedanjost in njena pereča vprašanja, da smo dolžni posebej opozoriti na njo. Danes, ko se dogodi tako naglo prehiteno ter čustveno kakor razumsko, se marsikdo ne more več dovolj pogledati, da bi prodrl stvari do dna. Zato bi bilo še bolj potrebno, da bi se posluževali resnega čtiva, ki je sad znanstvenega, treznega mišljenja. Ob tej priliki opozarjamo na članek univ. prof. A. Melika »Politično-geografske osnove Jugoslavije«. Obravnavana snov je zdaj še tem bolj zanimiva, ko se prav dobro zavedamo, da svet mora računati z nami in da živimo v času velikih zgodovinskih dogodkov. Čim bolj bomo poznavali vsestransko svojo domovino, tem bolj bomo znali ceniti in tem bolj živo bomo spoznali, da za njo ne sme biti nobena žrtev prevelika.

Pisec naprej ugotavlja, da ima naše državno ozemlje trojni značaj; velika večina države pripada Balkanskemu polotoku, s posegom v jadransko področje je pa Jugoslavija tudi sredozemska država, med tem ko na severu sega v srednjeevropsko področje. Jugoslavija se razteza na zahodno polovico Balkanskega polotoka, a vključuje tudi njegov osrednji del z Moravsko in Vardarsko dolino, tako da ima pogoje za osrednjo in vodilno balkansko državo. Kot jadranska država je hkrati sredozemska in se mora zanimati za politično gospodarsko zemljepisne probleme Sredozemlja, zlasti še, ker je Jadran sorazmerno ozko morje in ker ob južne meje ni daleč do Solunskega zaliva.

Naša država je pa tudi zvezana z usodo srednje Evrope, saj sega z deželami to stran Donave in Save v evropsko osrčje. Jugoslavija sega s Slovenijo v jugovzhodni del Alp, zavzemajoč prav tisti del alpskega vnožja, kjer že od nekdaj drži pot iz srednje Evrope na Jadran in v Italijo. Pisec naglašja, da ni bilo prav, če bi presojali pomembnost posameznih sestavin ozemlja le po njihovi obseznosti. Tako so na pr. balkanske dežele najbolj prostrane, a hkrati v splošnem tudi najredkeje obljude. Medtem pa zavzemajo pokrajine severno od Donave, Save in Kolpe le 26% državnega ozemlja, a njih prebivalstvo šteje 35% vsega prebivalstva države. Upoštevati je tudi treba, da so v severnem delu Jugoslavije najrodovitnejša polja in pomembna živinorejske pokrajine; v tem delu pridelajo največ žita — pšenice in

koruze, — ravnini in nekdanji politični povezanosti ter gospodarskemu sožitju, kakor tudi trgovinski gospodarski usmerjenosti, je pa treba pripisovati, da drži v tem delu čez mejo nad 30 železnic. Na albanskem področju je država vezana z tujino samo po treh železnicah (ena drži v Bolgarijo, dve v Grčijo).

Južnozahodni pas države in vse osrednje ozemlje sta zelo gorata, slabo prehodna in tudi najmanj obljude. Glavni promet se lahko usmerja le po savski in moravskovardarski dolini, a obe se razprostirata na periferiji državnega ozemlja, po večini skoraj vzporedno z državno mejo. Razumljivo je, da se židavski stremelji po okrepitevi moravsko vardarske magistrale z več ali manj vzporedno pomožno železnico od Banje Luke na Doboj, Tuzlo, Valjevo in Kraljevo, a ta načrt so začeli šele nedavno ureščevati. — Najbolj naseljena, gospodarsko in populacijsko najpomembnejša področja države ležijo ob obeh glavnih žilah — skoraj vsa večja mesta so ob njih — ob stiku obeh pa Beograd. Lega Beograda je izredna; to mesto je veljalo v vseh časih za ključ do Balkana. Zato je treba pripomniti, da geografsko središče Jugoslavije ni nekeje med Sarajevom in Užicem kakor nekateri domnevali, temveč da je tam le geometrijsko središče, a povsem mehanično določeno. Beograd se je razvil ob naravnem prometnem vozlišču svetovnih dimenzij, vodnih in celinskih poti, a razen tega še aredi najrodovitnejše in gosto obljude panonske in šumadinske pokrajine. Pisec tudi naglašja, da se morejo po strateški legi kosati s postojanko starodavnega Beograda samo kraji o carigradsko dardanelskih morskih očinah.

Tudi lega Ljubljane je zelo pomembna. V zgornjem delu na savski poti, v Ljubljanski kotlini je naravno križišče osnovnega pomena in zelo svojevrednega značaja; tu drži omenjena obalska pot, ki spada med evropske prometne žile prvega reda in tu je mogoče priti iz srednje Evrope po najkrajši poti in ob najmanjših ovirah do morja in v deželo južnega solca. Ta prehod imenuje pisec slovenska vrata, stičišče med Balkanom in Italijo, Jadranom in srednjo Evropo. Kako velikega pomena so »slovenska vrata«, sprevadimo že po tem, da drže med Dobračem in Sušakom korju štiri železnice, med tem ko je na vsem velikem ozemlju od Dobrača do švicarske meje le en železniški prehod, železnica čez Brenner. Jugoslavija meji po Sloveniji na dve veliki sili, kar še tem bolj povzdiguje pomen slovenskega ozemlja.

Hace ne priznava svojih najhujših zločinov

Krivdo zanikajo tudi njegovi tovariši, ki jih Hace razbremenjuje, čeprav jih je prvotno sam dolžil

Ljubljana, 1. aprila. Do večera je večerj velik kazenski senat zaslišal vse obtožence v Hacetovi zadevi. Zasliševanje je poteklo brez velikih senzacij, kakršne je marsikdo pričakoval, če ne smatramo za senzacijo to, da je Hace prvi dan glavne razprave zanikal krivdo glede vseh najhujših zločinov, ki mu jih očita obtožnica državnega tožila. Tudi to je zbudilo pozornost, da je Hace nenadoma začel velikodušno razbremenjevati tovariše, ki jih je prvotno sam obremenjeval.

Predsednik kazenskega senata g. Ivan Kralj je najdlje zasliševal Antona Haceta. Posebno izčrpno je bil Hace zasliševan glede roparskega umora Rudolfa Avpiča, ki so ga našli na seniku Marije Jerasove v Sp. Gmeljnih ob poti v Smarjno pod Smarno goro. Komisija je ugotovila, da je bil Avpič ustrelen. Vedelo se je, da je Hace vladal v Avpičem. Dne 20. julija 1939 sta vladila v trgovino Aloja Bregarja v St. Lovrencu pri Veliki Loki na Dolenjskem in se napotila nato z obilnim plenom proti Ljubljani. V Gmeljnih sta shranila na kozolcu plen. Truplo umorjenega Avpiča so našli šele 12. avgusta 1939. Ta roparski umor je Hace v preiskavi priznal, na večerjajni glavni razpravi pa ga je zanikal, češ, da je Avpiča umoril neki »tretjetej«, ki ga noče izdati. Predsednik se je zelo prizadeval, da bi zvedel ime tega »tretjeteja«. Hace je pojasnil le toliko, da je ta »tretjetej« delavec in oče dveh otrok ter brat njegovega dekleta. Ni še primeren čas, da dejal, da pove kaj več o tej tretjeteji zagonetni osebi, pa tudi zakle in zaobljubil se je, da ga ne bo izdal.

Glede orožnikov, na katere je streljal, je Hace vztrajal pri tem, da ni imel namena usmrtiti jih. Posebno obširno je pripovedoval, kako je streljal na orožnika Medena dne 12. februarja lani v Sp. Hudinji pri Celju. Hace trdi, da je streljal na slepo v temi in je slučajno zadel orožnika, v ostalem pa je priznal, da se je vse res tako zgodilo, kako navaja obtožba. Glede roparskega napada na trgovko Katarino Ahlinovo v Sliški je povedal, da je bil tedaj v družbi z nekim Bosancem, ki ga je nagovoril k vlovu in ropu. Bila sta oborožena, toda nabojev nista imela v samokresih.

Obširno je bilo tudi zasliševanje glede številnih tatvin in vlovov. Hace je obtožen, da jih je izvršil skupno z obtoženci Stefanom Verletom, Antonom Pestotnikom in Francem Žuježem. Te vlove in tatvine je Hace po večini priznal, toda pri tem je razbremenjeval soobtožence. Izmed 39 zločinov zoper imovino je Hace zanikal samo dva vlove, posebno odločno je zanikal vlov pri Brunu in Josipu Petetanu v Mariboru dne 24. oktobra 1939. Tedaj je nobral Petetanova razno blago v vrednosti 1600 din. Bruno Petetan je vlovilca zalotil in je proti njemu dvakrat ustrelil. V priznavanju tatvin in vlovov je Hace sploh vlikošen. Ena tatvina več ali manj, pravi Hace, to ni bistvene važnosti. Po vsem njegovem zagovoru se more sklepati, da se hoče prikazati kot drzen vlovilec in tat, noče pa veljati tudi za morilca.

Tudi Stefan Verle, Anton Pestotnik, Fr. Žujež in Miha Kovačič so trdili, da niso krivi. Ob konfrontaciji z glavno obremenilno pričjo, s Hacetom, je Hace preklcal

vse svoje prejšnje obtožbe. Rekel je, da je bil jezen na Verleta in ga je zaradi tega obremenil, ali pa, da ga pri zasliševanju niso dobro razumeli. Pestotnik je poskrbel s svojimi pripombami za dobro voljo v porotni dvorani med občinstvom. Prav rad se je pomenil s predsednikom in se je seveda pral na vse načine. Priznal je, da je vlihotapl saharin in da je »kšeftaril« ter se na ta način preživljal.

Posebno odločno je krivdo zanikal Žujež, ki ga je Hace prvotno dolžil, da je z njim vlovil pri Platinu v Radečah pri Zidanem mostu. Žujež je povedal, da se je sestel s Hacetom v Celju, odkoder sta odšla k nekemu znanцу v Radeče. Popivala sta zvečer še v gostilnah, nato pa se je Žujež odpeljal sam nazaj v Celje. Hace je na to izjavil, da je bil res v družbi z Žuježem v Radečah, ni pa v Žuježevi družbi vlovil pri Platinu. Ta vlov je izvršil sam. Miha Kovačič je zanikal, da bi pri njem našli ogromno zalogo nakradenega blaga. Našli so le okoli 40 m raznega blaga, katerega je sam kupil.

Popoldanska razprava je bila nekoliko bolj živahna kakor popoldanska. V dvorani se je nabralo okoli 200 poslušalcev, ki so se zanimali predvsem za Haceta. Z vsa pozornostjo so zlasti ženske pazile na vsako razbojniško kretnjo in na vsako njegovo besedo.

Zasliševanje prič

Dopoldne so bile zaslišane pričje, predvsem orožniki, na katere je Hace streljal, in sicer orožnik Anton Zidar, na katerega je Hace streljal 18. septembra 1939; orožnik Tomovič Novica, na katerega je streljal 17. novembra 1939 v Mirni dolini, in orožnik Avgust Golob, na katerega je streljal 12. decembra v Radohovi vasi. Vsi orožniki so izjavili, da je Hace streljal proti njim, medtem ko je Hace trdil, da je streljal po večini med begom kar na slepo nazaj in da ni nikoli meril na orožnike. Prečitane so bile izpovedbe orožnikov, ki so bili člani patrulj, na katere je Hace streljal. Orožnik Avgust Golob je pojasnil, kako je zasledoval Haceta v Radohovi vasi, obenem pa je tudi pojasnil, kako je bilo z obtožencem Miho Kovačičem in kaj so vse zaplenili pri njem.

Končno sta bila zaslišana stražnika iz Kranja, Gojmir Kremžar in Franc Medle, ki sta 13. aprila lani ukrotila Haceta v kuhinji Pavla Hrovatina. Nekdo jima je povedal, da je v Hrovatinovi kuhinji sumljiva oseba. Šla sta tja v uniformi. Ko sta odprla vrata, je takoj počil strel. Hace je ustrelil proti stražnikoma in zadel Medleta in Kremžarja, oba v gorje stegno. Stražnika sta se kljub temu zaletela v Haceta in ga podirala na tla. Hace je ležal na trebuhu in izpod sebe streljal na vse strani. Ko je bil popolnoma obljude, je še segel po majhni pistoli, ki jo je imel v trantrem žepu in si hotel pognati kroglo v glavo. Stražnik Kremžar mu je pistolo izbil iz roke.

Stražnik Kremžar še ni okrevljal in se še vedno zdravi v bolnici. V porotno dvorano je prišel oprt na palico, stražnik Medle pa je toliko okrevljal, da že lahko opravlja svojo službo.

V roku dopoldneva je prevzel zagovornišvo vseh obtožencev dr. Igo Gruden, kor je dr. Leskovic nenadoma odpotoval, namestu državnega tožila Branka Goslarja pa je prevzel tožilstvo državni tožilec Bogdan Lendovšek.

Nestlejevo mleko

za otroke dobite zopet v drogeriji GREGORIČ, kr. dv. dobavitelj, Ljubljana, Prešernova ulica 5

DNEVNE VESTI

— Reden promet potniških vlakov. Generalno ravnanje potniških vlakov dr. železnice objavlja, da vozijo vsi potniški vlaki še nadalje. Nobena ukinitev potniških vlakov ni nameravana, v primeru potrebe pa bodo nasprotno uvedeni še izredni potniški vlaki.

— Razpis zdravniških služb. Banska uprava v Ljubljani razpisuje dve mesti zdravnikov uradnih pripravnikov v banovinski bolnici v Murski Soboti. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnih razmerjih, ustanavljanju mest in prejemkih banovinskih uslužbencev dravske banovine ter dovršeno zdravniško pripravilnost dobo. Prošenje naj se vloži pri banški upravi v Ljubljani do 14. aprila t. l.

— Velika podražitev kmetijskih pridelkov od lanskega februarja do letosnjega marca. Po poročilu Narodne banke so se v zadnjem letu podražili vsi kmetijski pridelki, nekateri pomembni celo izredno. Od lanskega februarja so bile cene pšenice letos v februarju za 55,7% višje, koruze za 91,9, ovsa 171,4, ječmena celo za 236,2, rži za 132,7, fižola za 54,6, moko za 30% itd.

— Turški poslanik po rodu iz Hercegovine. »Novosti« poročajo, da je turški poslanik v Berlinu, ki je predal Hitlerju pismo predsednika turške vlade, po rodu iz Stoca v Hercegovini. Njegov oče rojstno ime in priimek je Husref Zulfiakbeg Rizvanbegović. Njegov ded je zgodovinska osebnost. Rodil se je v Stocu, kjer je dosegel visoko čast in postal upravitelj in paša Hercegovine. Bil je velik reformator in se zdaj se kažejo sadovi njegovega delovanja za napredek kmetijstva. Kot naš človek se je znal postaviti po robu odlokom, ki so prihajali iz Carigrada, a nazadnje je moral zapustiti to mesto na pristisk Omer paša Latasa, ki je bil tudi Hercegovinec. Njegov sin Mehmed Ali paša je tudi zelo ljubil svoj narod in Hercegovino. Njegovi sinovi so dobili lepo izobrazbo ter so dosegli visoke položaje v državni službi. Med njimi se je posebno odlikoval Husref Zulfiakbeg. Dosegel je čast turškega ambasadorja, pred nekaj meseci pa je bil premeščen v Berlin na najodgovornejše mesto za politiko Turčije. Ko so v Turčiji menjavali primke, se je preimenoval tudi naš Hercegovinec v Gerede. On in njegov brat imata velika posestva v Hercegovini, ki jima jih je zapustil ded kot naslednik fideikomisa. Te dni je občina izdala potrdilo, da sta potomca Ali Galib paše, nastanjena neznano kje, in sresko šerijatsko sodišče v Skopju jima je postavilo oskrbnika v sporu z nekim stolaskim prebivalcem.

— Novi državilni vrelci. V zlatarskem okraju na Hrvatskem so nedavno odkrili močan vrelci tople zdravilne vode. Strokovnjaki so analizirali vodo ter ugotovili, da ima iste zdravilne lastnosti kakor vrelci v Krapinskih toplicah. Na minuto izvira 400 litrov vode, ki ima 31° toplote.

— Veliki vlov v Novem Sadu. V Novem Sadu so neznanji vlovili vlovili v poslovilnicu podjetja Continental in odnesli iz blagajne 70.000 Din v gotovini. Za vlovilci ni nobenega sledu.

— Žeparja so linčali. Na sejmju v Bjelovaru je hotel ukrasti žepar kmetu Horvatu 6700 Din, bil je nespreten, da ga je kmet zalotil pri tatvini. Kmet je začel klicati na pomoč in kmetje so navallli na žeparja s palicami in kamenjem. Pošteno so ga premlatili in bi ga ubili, če bi ne nastopili v pravem času orožniki. Ugotovili so, da je tat Milan Gjurič iz Kešina pri Djakovu.

— Vlom in požig na Homu. Te dni je bilo vlovljeno na Homu pri Zgor. Gorjah v krmo Antona Pikona. Vlovilci so odnesli razne predmete, izmed katerih so jih kasneje nekaj našli v skrivališču nedaleč od stavbe. Po uspelem vlovu so rokovanjaci stavbo zažgali in zbežali. Med vlovilci in požigalci je bila tudi neka Marija G., doma iz okolice Jesenice. Znana je kot pijanka in nemoralna ženska, ki se druži s sumljivimi osebami. Zasledovanka je srednje postave, stara okrog 30 let, svetlih las in oblečena v rdečkasto obleko.

— Izguba denarja in listin. Na vožnji z motornim kolesom od Tacna do St. Vida je izgubil Anton Tonjič iz Hrvatske Dubice usnjato listino, v kateri je imel 700 Din, razne osebne listine, knjižico za kolo in tri slike. Najditelj se doslej še ni prijavil.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo oblačno, od časa do časa rahel dež. Večerja je deževalo v Ljubljani in v Mariboru. Najvišja temperatura je bila v Splitu, Kumboru in Dubrovniku 13, v Mariboru 17, v Ljubljani 15,2, v Beogradu in na Visu 14, na Rabu 13, v Sarajevu 11, v Zagrebu 9. Davi je kazal barometer v Ljubljani 753,3, temperatura je znašala 8,0, v Mariboru 5, v Zagrebu 4, na Rabu 7, v Sarajevu 8, v Beogradu 9, na Visu 10, v Splitu in Kumboru 12, v Dubrovniku 13.

Iz Ljubljane

Ij— Pouk v šoli Glasbene Matice traja dalje.

Ij— Vrtarski tečaj za lastnike malih vrtov pri Podružnici SVD Ljubljana I. Danes bo predaval g. inž. Janežič Ivan o boleznih in škodljivcih na vrtnih cveticah. Začetek točno ob 19. uri v kemijski dvorani I. dr. realne gimnazije v Vegovi ulici. Sklopite si žile. Vstop prost.

Ij— V Zg. Sliki, v osnovni šoli na Vodnikovih cesti priredi podružnica SVD v četrtek 3. t. m. ob pol osmih zvečer za gospodinjstvo predavanje. Strokovna učiteljica ga. Kelharjeva bo predavala o pridelovanju dišavnih in zdravilnih zelišč.

Ij— O razvoju sodobnega vojnega letalstva bo predaval univ. prof. inž. A. Kuhelj. Predavanje priredi Prirodoslovno društvo v okviru Ljudske univerze v četrtek 4. aprila ob 20. v mali dvorani Filharmonije (Koncertni trg). 241-n.

Ij— Glejalški odesk sokolskega društva v Mostah bo vprizoril v četrtek 3. aprila v dvorani kina Moste igro z godbo »Pecem s cesar«. Začetek točno ob 20. Preskrbite

Naše gledališče

DRAMA
Začetek ob 20. uri

Torek, 1. aprila: zaprt
Sreda, 2. aprila: Protekaja. Red sreda
Četrtek, 3. aprila: Zaprti vrata. Red A

OPERA
Začetek ob 20. uri

Torek, 1. aprila: Faust. Red torek
Sreda, 2. aprila: zaprt
Četrtek, 3. aprila: Faust. Red četrtek

Iz Celja

— Obvestilo nabornikom Mestno poglavarstvo v Celju razglasa: Mladenice, rojene l. 1920 in starejše, stanujoče v občini Celju, ki se morajo predstaviti letos naborni komisiji in se želijo, čeprav niso pristojni v občini Celje, udeležiti nabora v Celju, opozarjamo na pravočasno vložitev zadevnih prošelj. V smislu § 20. časnege pravilnika o rekrutovanju morajo biti prošnje vložene najpозneje do 15. aprila. Mladenici, ki se želijo poslužiti te ugodnosti, naj se zgledajo do 15. t. m. ob uradnih urah od 9. do 12. dopoldne v sobi št. 18 mestnega poglavarstva in naj prinesejo s seboj kolek za 10 in 20 din.

— Iz pododbora UROIR v Celju. Drevi ob 20. bo v Oficirskem domu v Celju predavanje za vse rezervne oficirje Vabimo vse rezervne oficirje da se zanesljivo udeležijo tega zadnjega predavanja.

— V celjski bolnici so umrli: v soboto 71letni upokojeni rudar Alojz Golob iz Lož pri Laškem, v ponedeljek pa 64letna zasebnica Katarina Stantejeva z Babnega pri Celju in 71letni preužitkar Josip Labuhar iz Prošinske vasi pri Storah.

— Mariborsko Narodno gledališče upripori v sredo 2. t. m. ob 20 v celjskem gledališču Hauptmannovo tragedijo »Doroteja Angermannova«. Predstava je za abonma. V petek 4. t. m. ob 20 pa uprizori ljubljanska opera Verdijevo opero »Ples v maskah«. Tudi ta predstava je za abonma.

Iz Kranja

— Dežurna služba zdravnikov OUZO je za mesec april določena takole: 6. aprila dr. Pavel Pance, 13. aprila dr. Vinko Vrtnjak, 14. aprila dr. Josip Bežič, 20. aprila dr. Josip Bežič, 27. aprila dr. Joža Herfort.

— Vse kolesarje in mladino opozarjamo na razpis kolesarskih dirk I. gorenjskega motokluba, sekcija Kranj, ki bodo v nedeljo 6. t. m. Točen razpis prinašamo v športni rubriki. Vse informacije dobite v trgovini Krašovec na Vidovdanski cesti.

SPORT

Medklubske kolesarske dirke v Kranju razpisuje I. gorenjski motoklub (sekcija Kranj) za 6. april ob 14. s ciljem in startom pred gostilno »Krona« na državni cesti Kranj—Naklo. Tekma bo na krožni progi Kranj—Naklo—Kokrica—Kranj po naslednjem sporedu: 1. mladina v starosti 6 let na triciklih, proga 300 m; 2. mladina v starosti 15 let, proga 6 km; 3. dame, proga 6 km; 4. turisti, proga 22 km (posebna skupina); 5. juniorji, 3 krogi, proga 33 km; 6. seniorji, 6 krogov, proga 66 km. K turistični skupini se lahko priklapi vsak kolesar. Vozijo pa tudi po trije vozači, če so iz enega kraja. Možnost imajo, da dobe nagrado za prve skupinskih vozačev Gorenjske. Zanimanje za tekme je veliko in naj tisti, ki se jih hočejo udeležiti, pohitijo s prijavi. Prijase in pojasnila dobi v trgovini Krašovec v Kranju, kjer so razstavljena tudi darila. Ob priliki kolesarskih dirk v Kranju na cvetno nedeljo 6. t. m. bo izročeno odlikovanje reda sv. Save našemu kolesarju Peteru, ki bo nastopil pri tej dirki, kakor tudi drugi dirkači zmagovalci pri dirki okoli Srbije.

Za 150.000 Din bri-ljantov ukradenih

Te dni je bilo ukradenih Aladarju Fleischmannu, lastniku tvrdke »Lord« na Ilci v Zagrebu za 150.000 din dragotin. Fleischmann se je odpravil na potovanje v Beograd in se odpeljal na kolodvor s taksijem. Na kolovozu je nosač prevzel od soferja kovčke, med tem ko je bil Fleischmann s svojo ženo že na peronu. Ko je nosač prenesel kovčke, je prišel k Fleischmannu po plačilo. Fleischmann mu je dejal, da je v avtomobilu še mali kovček in naj tudi njega prinese. Nosač je odšel po kovček pred kolodvor, a ni več našel taksija. Neznani sofer se je odpeljal z bogatim plenom. Fleischmann je prijavil, da je bilo v kovčegu več dragocenega naklita, med njim zalata zapestnica z briljanti vredna 20.000 din, ženska zlata ura, okrašena z briljanti, vredna 25.000 din, posebno dragocen ženski briljantni prstan v vrednosti 65.000 din itd. Policija je uvedla preiskavo, a doslej še brez vsakega uspeha.

Beleznica

KOLEDAR

Danes: Torek, 1. aprila: Hugo

DANAŠNJE PRIREDITVE

Srbsko-slovenska razstava »Lade« v Jakkopčevem paviljonu, odprta od 9. do 18. Podružnica Sadjarskega in vrtarskega društva: predavanje inž. Ivan Janežič o boleznih in škodljivcih na vrtnih cveticah ob 19. v kemijski dvorani I. dr. realne gimnazije v Vegovi ulici.

Srbsko-slovenska razstava »Lade« v Jakkopčevem paviljonu odprta od 9. do 18.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič — Tržaška cesta 48.

SPD

Predavanje SPD. Slovensko planinsko društvo v Ljubljani bo zaključilo svoj ciklus predavanj o barvni fotografiji s predavanjem dr. Jakoba Prešerna pod nazivom »Slike iz gorenjskega kotla«, ki bo v torek 8. aprila ob 20. v dvorani delavstve zbornice na Miklošičevi cesti. Planinci obiščite zanimivo predavanje.

Borzna poročila

Curih, 1. aprila. Beograd 10, Pariz, 8,90. London 17,36. New York 431, Bruselj 69. Milan 21,675. Madrid 39,50. Amsterdam 229. Berlin 172,50. Stockholm 102,675. Oslo 98,50. Kodan 83,50. Sofija 425. Lisabona 17,28. Budimpešta 85. Atene 300. Carigrad 337,50. Bukarešta 200. Helsingfors 875. Buenos Aires 99,75.

Ustanovitev Slov. izseljenske zveze Združitve slovenskih izseljenskih organizacij

Ze dolgo se je kazala potreba po združitvi vseh izseljenskih organizacij, a do združitve je prišlo šele sedaj. Misel o ustanovitvi Zveze je bila sprožena že l. 1937. V nedeljo je bil ustanovni občni zbor slovenske izseljenske zveze v pisarni Rafaelove družbe.

Predsedoval je predsednik pripravljalnega odbora univ. prof. dr. Ivan Tomšič. Občnega zbora so se udeležili zastopniki Rafaelovih družb v Ljubljani, Mariboru in Crensovcih in Narodnega izseljenskega odbora v Ljubljani.

Rafaelove družbe so bile doslej včlanjene v SORISU (Savez izseljenskih organizacij), vendar niso bili zadovoljni s to organizacijo. Zato je bil ustanovljen pripravljalni odbor z nalogo, da bi slovenske izseljenske organizacije ustanovile v Ljubljani svojo centralo, Slovensko izseljensko zvezo. Med tem je bila tudi v Zagrebu ustanovljena hrvatska, v Beogradu pa srbska zveza. Vsa naša društva so z veseljem ustvarila načrt o ustanovitvi slovenske zveze in soglasno sprejela pravila, ki jih je

bankska uprava odobrila že 29. januarja.

Naloga Slovenske izseljenske zveze je doseči koordinacijo slovenskega izseljenskega skrbstva v vseh vprašanjih, ki so skupna, in sicer s kupnimi posvetovanji.

Njen prvi odbor je sestavljen takole: predsednik dr. Ivan Tomšič (Rafaelova družba Ljubljana), I. podpredsednik Drago Oberžan, duhovni svetnik, (Rafaelova družba, Maribor), II. podpredsednik dr. Joža Bohinjec (Narodni izseljenski odbor, Ljubljana), III. podpredsednik Josip Klekel, (Rafaelova družba, Crensovc), tajnik Stanko Grims, (Rafaelova družba, Ljubljana), blagajnik prof. Franc Jeran (Narodni izseljenski odbor, Ljubljana), odbornika: dr. Stojan Bajčić, (Narodni izseljenski odbor, Ljubljana) in dr. Franc Klar, (Rafaelova družba, Crensovc); nadzorni odbor: Jakob Počkaj, (Rafaelova družba, Ljubljana), inž. Janko Mačkovešek (NIO, Ljubljana), Ivan Korez (RD, Maribor); razsodišče: Jakob Počkaj, Ivan Jerič, (RD Crensovc) in Franc Juvan (NIO, Ljubljana).

150 let srbskega novinstva

Pred 150 leti so začele izhajati „Serbskija novini“, ki pomenijo začetek jugoslovanskega tiska

Prav je, da se tudi slovenski tisk spomni te pomembne kulturne obletnice; pred 150 leti je začel izhajati prvi jugoslovanski list, ki se je v začetku imenoval »Serbskija povesednevnja novina«, pozneje pa »Serbskija novina«. Jezik teh novin je bil srbski, razumljivo, stari bližji cerkveni slovenski ali ruščini kakor narodnemu jeziku, saj je prišlo do Vukove reforme mnogo pozneje.

Prva številka teh novin, bolj podobna brošuri kakor sedanjem listu, saj je bila v obliki osmerke s platnicami, je izšla po pravoslavnem koledarju 14. marca 1791 (po gregorijanskem 25. marca) na Dunaju. List je izhajal do konca 1. 1792 in izšlo je skupno 189 števk. Strokovnjaki so mnogo pisali o tem listu, a dolgo niso bile znane prve številke. Nedavno se je posrečilo knjižničarju in novinarju Svetislavu Šumareviću najti prve številke in napisal je obširno študijo o »Serbskih novinah«.

List so začeli izdajati na Dunaju živeči srbski rodoljubi. Tiskal ga je Grk Marcić Poljo, ki je izdal tudi grški list »Efemeris«. Tedaj se je pokazal tudi v ustanovitvi tega prvega lista Jugoslovanske svobodnomislne duha časa ob francoski revoluciji in vladvi Jožefa II. V drugačnih razmerah, zlasti v takšnih, kakršne so vladale še pozneje v času absolutizma, bi pač ne začel izhajati v avstrijski prestolnici slovenski list. Začel se je nova doba in že se je sivala zarja poznejšega, mogočnega razuma prosvete. Prav zaradi tega so »Serbske novine«, najsi še tako skromne, posebno pomembne, saj so znane prihajajoče nove dobe, prav tako kakor Vodnikove »Lubanske Novice«, dobe prosvetljenstva, omike najširših slovenskih narodov. Preden so »Serbskija novine« pre-

nehale izhajati so prevzele njihovo nalogo »Slovenska serbskija vedomosti«.

Začetki jugoslovanskega novinstva segajo torej v 18. stoletje ter se lahko sklicujemo na lepo tradicijo našega tiska. Prvih novin seveda ne smemo ocenjevati s sedanjimi merili — ne njihove oblike in vsebine, kakor seveda tudi ne poročevalske službe. Razumljivo je, da prve novine niso mogle izpolnjevati vrnice svojih nalog ter niso tudi služile narodu v takšni meri kakor so si morda njihovi izdajatelji želeli. Srbskega književnega jezika in pravopisa v pravem pomenu besede še ni bilo. Samo po sebi se razume, da se v tistih časih list ni mogel razširiti med narodom, ko je bila pismenost še zelo slabo razvita, pa tudi zaradi prometnih ter postnih razmer. Kljub temu so »Serbske novine« odigrale častno vlogo v jugoslovanski kulturni zgodovini, zato je treba vsekakor s posebnim poudarkom opozoriti na znameniti jubilej.

Zato moramo ob tej priliki tudi naglasiti, kako velikega pomena so stolice za novinstvo na univerzah, česar se pri nas še ne zavedamo dovolj dobro. Brez proučevanja novinstva je nemogoče dovolj temeljito in ploden študij kulturne zgodovine. Novinska razstava, prirejena pred leti v Ljubljani, je na to opozorila kulturno javnost. Posebej bi pa bilo treba še naglasiti, da je razvoj našega tiska tesno zvezan z zgodovino naših narodnostnih bojev — za svobodo naroda in lastno državo, boj za osnovne narodne in človeške pravice. Zato pač nikakor nismo smeli zamolčati pomembnega jubileja srbskega tiska, zlasti še, ker je to jubilej vsega jugoslovanskega tiska, čeprav ga bo kdo skušal zamolčati.

Prav za prav ne znamo računati

Na stvarnost gledamo vse preveč lirično in se še zdaleka nismo prilagodili evropski tehnični stvarnosti

Izšla je tretja številka »Popotnika«, časopisa za sodobno pedagogiko, ki obravnava računski pouk ter je del programa o notranji prenovi ljudske šole. Med članki o računskem pouku bo vzbudil pozornost ne samo v pedagoškem svetu, temveč tudi v ostalih krogih izobraženstva članek dr. Danila Višarja o širšem smislu računskega pouka. Že v uvodu ugotavlja urednik Ernest Vranec: »Današnja doba je doba računskega ocenjevanja življenjske problematike.« Dr. Danilo Višar je še bolj jasno pokazal na možnost prilagoditve računskega in računarskega mišljenja na sociološko in sorodno problematiko.

Ali je mogoče, da bi mogli s poglobljenim in spremenjenim računskim poukom vplivati na stvarno družbeno miselnost? Glede na dobro opazil, da se psihotehnika polagoma razširja v novo gledanje, da se pri tem ustvarja nova znanost, ki jo je imenoval biotehnik. Nekaj silnicega opazamo tudi v pedagogiki. Tudi tu postaja biotehnična usmeritev čedalje jačja. Vzgoja postaja tehnika življenja, računanje s stvarno danostjo in resničnim družbenim stanjem. Od poljedelstva živi pri nas 724.200 ljudi, to je 60,35% vsega prebivalstva Slovenije. Ob misli, da je celih 23,3% »poselstnikov« s polovico hektarja zemlje in 21,5% z 2 do 5 hektarjev, nastaja važno vprašanje naše nadaljnje vzgojne usmeritve.

Ob takem položaju morajo nastati težka vprašanja po vzrokih vsega tega. Vse preveč smo odmaknjeni sedanosti, kakor da ne moremo več slediti brzini deagrarizacije in problemom, ki so s tem v zvezi. Pri nas se vse preveč obračajo pogledi na prošlost, analizirajo se do skrajnosti davna dogajanja, ki so redke posameznike morda zanimiva, od katerih pa družba nima nobenih koristi. Zarkovičeva opazka, da »akademski strokovnjaki niti ne ospravajo poznavanje znanstvene tradicije in metodike, toda poznavanje socialne stvarnosti vsekakor«, je dobro zadela bistvo enega dela tega problema. Duhovita opazka nekega pedagoga, da se tistim, ki gledajo preveč nazaj, dogaja isto ko Lotovi ženi, je pikra resnica.

Položaj, v katerem se nahajajo najširše plasti, je vse prej kot zadovoljiv. Kolikor zgorajne plasti črpajo svojo duševno in družbeno usmerjenost iz davnin, toliko bolj se naš mali človek obrača k sedanjosti in preko nje naprej. Vprašanje zapostavlja doma in v tujini, ne samo pre-

sežka moških, ampak tudi ženskih moči, skoraj onemogočeno ustvarjanje zdravega rodninskega življenja, nadprodukcija ročnega in umskega proletariata, neurejene zemljiške razmere, nazadnjaško socialno skrbstvo, breznačrtno gospodarstvo in nešteto drugih čimteljev ga sili k trezurnemu in mirnemu računanju, k hladni in nepustljivi odločitvi.

Toda ne samo socialna struktura, ampak tudi geopolitični položaj, etnografski problemi (mejnino na Germane, Romane, Slovence in Madžare) in drugi čimtelji nas silijo, da se moramo in se bomo morali krčevito oprijeti trde stvarnosti, v kateri smo, ako bomo hoteli vsaj fizično še dalje obstajati. Zaradi tega moramo z vsemi močmi in razpoložljivimi sredstvi širiti med mladino življenjski realizem, smisel za stvarnost, smisel za poznavanje stvarnih gospodarskih in drugih vprašanj, ako nečemo bodočim generacijam pripraviti hudih razočaranj.

Med predmeti, ki usmerjajo doraščajočo mladino v tok stvarnosti, ki poglabljajo smisel za stvarno in koristno, je nedvomno računski pouk in z njim zvezan računsko mišljenje in razmišljanje velikega pomena. Toda to je običajna didaktična korist. Važnejša je druga stran: s temeljito reformiranim računskim poukom pomagamo preusmeriti tudi miselnost mlade dočnega človeka in celotno njegovo gledanje na obdajajočo ga družbeno stvarnost. Če bi našemu človeku privzgojili hotenje, da bo v važnejših in odločilnejših položajih bolj »računal« kakor je doslej, potem bi to pomenilo že velik napredek. Razveseljivo je, da naš kmet — ali zaradi neurejenih razmer bolj rečeno poljski delavec — polagoma tudi sam prihaja do istega zaključka: da mu je v organizaciji dela, v odnosu do političnih, socialnih in drugih čimteljev pametno računanje vedno bolj potrebno. Tudi socialno niže stoječi mestni sloji prihajajo, če ne zaradi drugega, zaradi samega razvoja dogodkov, do iste ugotovitve. Že samo dejstvo načrtnega gospodarstva govori dovolj jasno za vlogo računarskega mišljenja bodoče družbene ureditve.

Preusmeritev dosedanjega gledanja pa bo mogoča, če se temeljito zamislimo v socialne potrebe našega malega človeka. Poudarjati moramo bolj kritično in ekonomsko gledanje na stvarnost. Očitek, da gledamo na stvarnost vse preveč lirično, ni vselej neumestno, služi nam pa kot smernica, kam ne smemo. Mi se duhovno

še zdaleka nismo prilagodili evropski tehnični stvarnosti, od katere je — hoče noče — odvisna naša nadaljnja usoda.

Narod brez otrok je narod brez bodočnosti

Življenjski stroški v zlati valuti

Življenjski stroški delavske družine so znašali julija 1. 1914 142,46 in februarja letos 147,51 zlatih kron na mesec

Nedvomno bodo tudi pri nas zanimale širšo javnost številke o življenjskih stroških v zlati valuti; izračunal jih je A. Benko Grado v Zagrebu in jih objavil v svoji socialno statistični reviji »Indeks«. O obsegu draginje vladajo še vedno zelo nejasni pojmi in pogosto napačno celo na nepravilno razlago indeksov števk in cenah in življenjskih stroških. Indeksne številke o cenah v kurantnih (navadnih, papirnatih) dinarjih imajo le relativno vrednost. V »Indeksu« pa objavljajo indekse števk, izračunane na podlagi cen v zlati valuti; statistična podlaga so cene julija 1. 1914. pred začetkom svetovne vojne. L. 1929 so bile najvišje cene v času med prvo in drugo svetovno vojno, L. 1935 pa najnižje. Da je računanje bolj preprosto, računajo le v dinarski valuti in supinirajo, da je vrednost zlatega dinarja enaka vrednosti zlate krone, čeprav vrednost zlate krone znaša 1,06 dinarja, odtod 1 zlati dinar = 0,94 zlate krone.

Po zadnjem mesečnem poročilu »Indeksu« so bili ob koncu februarja življenjski stroški, izraženi v papirnatem denarju, za 10,83% višji kakor julija 1. 1914, za 6,71% višji kakor 1. 1929, za 76,61% kakor 1. 1935, za 55,78% kakor avgusta 1. 1939 in za 25,23% kakor lani februarja.

V redni številki »Indeksu«, ki je pravkar izšla, je urednik objavil članek o življenjskih stroških v zlati valuti. Ponazorjajo ga tudi 4 zelo poučne tabele. V eni izmed njih je prikazano gibanje vrednosti kurantnega dinarja. Od sredine 1. 1925 do sredine 1. 1932 je vrednost dinarja stabilna. Leta 1926/32 so doba naše največje konjunkturalne in razumljivo je, da je tedaj vrednost dinarja najvišja. Od decembra 1. 1928 do junija 1932 je znašala vrednost 100 kurantnih dinarjev 9,13 zlatih dinarjev. Julija 1. 1932 je pa začela vrednost kurantnega dinarja padati ter se je znižala do oktobra istega leta na 7 (100 kurantnih = 7 zlati dinarjev). Od novembra 1. 1932 do decembra 1934 je ostala vrednost kurantnega dinarja na tej višini, od januarja do aprila 1935 je znašala 7,02, od maja istega leta do septembra 1. 1939 7, oktobra predlanskim 6,45 in od novembra predlanskim do letošnjega februarja 5,71. Zlati dinar je torej veljal v letih naše konjunkturalne 10,95 kurantnih dinarjev, februarja letos pa 17,51 dinarjev ali zlate krona 18,63 kurantnih dinarjev.

Prav tako je zelo poučna tabela, ki nam kaže gibanje življenjskih stroškov v zlati valuti, v zlatih kronah. Julija 1. 1914 so znašali življenjski stroški štiriclane delavske družine 142,46 kron, junija 1929, ko so bili najvišji, 222,39, februarja 1935 (najnižji) 103,45, avgusta predlanskim, pred začetkom sedanje vojne, 117,17, lani februarja 118,61 in letos prejšnjega meseca 147,51 zlate krone. Razumljivo je, da se porast življenjskih stroškov v zlati valuti očitno tem manj, če se hkrati zmanjšuje vrednost papirnatega dinarja. Izdatki za hrano delavske družine so znašali julija 1914 73,92 zlate krone, februarja letos pa 70 kron. Najbolj so se povečali stroški za obleko in obutev; pred svetovno vojno so znašali 28,31 zlate krone, prejšnji mesec pa 39,65. Stroški za stanovanje so znašali 1. 1914 18 kron na mesec, zdaj pa 15,25. Za razsvetljavo in kurjavo je izdala delavska družina 1. 1914 na mesec 9,28, zdaj pa 11,12 zlate krone.

Zanimivo je primerjati cene posameznih živil. Pina, pecivna pšenična moka je veljala 1. 1914 0,41 zlate krone kg, februarja letos 0,47. Krušna pšenična moka je bila 1. 1914 po 0,34, prejšnji mesec po 0,26. K. apir je bil pred svetovno vojno po 0,09, zdaj po 0,13. Sladkor v kockah je bil 1. 1914 po 0,92, prejšnji mesec po 1,05 zlate krone. Mleko so prodajali julija 1. 1914 po 0,2, letos februarja po 0,19. Kava (»Santos«) je bila 1. 1914 po 3, februarja letos po 5,6. — Mnogo večje so pa razlike v cenah obleke in obutvi. Moška (delavska) obleka je veljala 1. 1914 50, prejšnji mesec 78,61 zlate krone, čevlji prej 12, zdaj 16,91. Klobuk prej 6 in zdaj 7,15. — Drajže je turdi gorivo kakor 1. 1914, ko je veljalo 100 kg bukovih drv 2,4 zlate krone, zdaj pa 2,57.

Da ponazorimo razliko med cenami leta 1914 in zdaj je treba omeniti, da bi za zlato krono prejeli 18 dinarjev. Če bi delavska družina imela 142,46 kron denarja v zlatu in bi ga menjala, bi prejela 2564,28 din. Toliko denarja bi bilo dovolj za preživljanje mesec dni 1. 1914, zdaj bi pa bilo premalo, ker so življenjski stroški delavske družine februarja znašali 2765,69 din, tako da bi primanjkljaj znašal 201,41 din. Toda septembra predlanskim bi družini še ostalo 39,81 din, ker so tedaj življenjski stroški znašali 2524,47 din.

K razstavi »Ladek« v Jakopičevem paviljonu

Kakor simbol tesnega sodelovanja Slovenec in Srbov v sedanjem zgodovinskem času je sedanja razstava, pri kateri se predstavljata slovenskemu občinstvu prvi večja skupina srbskih slikarjev in kiparjev. Med njimi opažamo zelo znana imena umetnikov srednje in starejše generacije, ki je prenesla sloves srbske likovne umetnosti preko meje Jugoslavije. Najimenujemo tu genialnega risarja Ljubo Ivanovića, enega izmed najpopularnjših srbskih umetnikov, in slikarje Dragomir Glisica, Jęta Perića, predsednika velikega »Udruženja srbskih umetnikov«, Miodraga Petrovića, ki je poučeval tudi sedanega kralja Petra II. v risanju, Borivoja Stevanovića, našega do brega znanca s predlanske »Ladine« razstave, Vasa Pomorišca, ki ga posebno cenijo Angleži; Beto Vukaničević, ki se udeležuje v razstavah že od prve jugoslovanske razstave v Beogradu 1. 1904. Razen njih razstavljajo Dragomir Arambasić, Milica Čadjević, Miloš Golubović, Ilija Kolarović, Aleksander Kumrić, Ana Marinković, Leposava Pavlović, Jelisaveta Petrović in Dragoslav Stojanović.

Izmed Slovencev so na razstavi zastopani: Maksim Gaspari, Tine Gorjup, Karol Jakob, Alojzij Kogovšek, Ivan Kos, Janez Mežan, Elda Piščanec, France Podrekar, Mira Pregelj, Bara Remec, Ivan Sajević, Albert Sirk, Avgusta Santel, Saša Santel, Raško Subić, Franc Uršič, Bruno Vavpotič, Ivan Vavpotič in Ivan Zajec.

Naj bi nihče ne zamudil te prilike, da si ogleda dela naštetih umetnikov. Zbirateljem umetnin se nudi obnem lepa prilika za nabavo originalov, ki bodo služili za trajen okras domačih zbirk.

Razstava je odprta vsak dan od 9. do 18.

Iz državne službe

Beograd, 1. aprila. p. Premišljeni so učitelji: Josip Tratar iz Borovca v Podstradi, Rudolf Horvat in njegova žena Vida pa iz Škofje Loke v Ljubljano.

Premišljena sta k pošti Ljubljana 1. Antonija Koželj, višja kontrolarka na Jesečinah, k pošti v Kranju pa Josip Turk, inspektor pošte v Brezicah Upokojena sta poštna inspektorja Janko Cizelj-Aleš in Franc Salezar.

Upokojen je podšumar 1. kl. Jakob Josenko pri gozdni direkciji v Ljubljani.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Preklada, izjave beseda din 1.— davek posebej.

znanko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

za pismene odgovore glede malih oglasov je ureda priloži

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

DOBRA PREJAVA JE ZDRAVJE

Znanstveno je ugotovljeno, da je »Ambrozeva medica« najboljši regenerater prebavnih organov. — Pristno dobiti le v

»MEDARNI«

Ljubljana, Zidovska ul. 6. 13.T.

OGLASUJTE male oglase

»Slov. Narodu«

ker so najcenejši

KLISEJE

ENO — VEŠTAČNE JUGOGRAFIKA V PETRA NASIP 23

MOSK

PRI ŽIVČNI SLABOSTI

poskusite Citasa

Ong. zvez. 170 — 40.

Dobro se v vsaki izdaji.

Po želji pošljemo literaturo.

Posilimo distribucijo.

DELINI

Strogo. KNEZ MIHAILOV

Ong. reg. pos. 3. str. 400-100

POUK

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

Strojepisni pouk

(desetprstni sistem)

Vederni tečaj, oddelki od 1/2. do 8. in od 1/2. do 9. ure zvečer za začetnike in izveščance.

Tečaj od 1. do 4. mesecev. Pouk tudi po diktatu. Novi tečaj se prične 1. aprila. — Solina najnižja. Največja strojeepisnica s 60 pisalnimi stroji raznih sistemov. — Vpisovanje dnevno.

Christofor učni zavod, Domobranska c. 15, tel. 43-82. 559

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

JELSEVIH HLODOV

prodam za 30 do 50 m³ od 15 cm naprej in okrog 70 m jelševih drv. KNEZ, Vojniol 7, Peče, Moravče. 700

DKW 98 ccm

kakor nov, nova pnevmatika. Taksna 1941 že plačana. — za Din 3900, ter Peugeot 175 ccm v brezhibnem stanju, zelo močne konstrukcije in kompresije — priporočljiv za hribovite kraje, majhna poraba bencina, za 1800 Din prodaja J. Strupch — Sv. Peter v Sav. dol. 701

SIRKOVO SLAMO

80 mantil-blagov, prodajam po ceni 14,50 Din. Vasa Zrkić, Novi Sad, Fruškogorski put 2. 703

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

GOSPODINJE

za medene potice rabite edino le ajdov med, katerega dobiti v MEDARNI, Ljubljana, Zidovska ul. 6. 16. T.

POSEST

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

25 ORALOV POSESTVA

njiv, travnikov in gozda, poslopje v dobrem stanju, prodam. Redim 8 glav živine. Oddaljeno je pol ure od glavne ceste Blance. Cena 180.000 Din. Kodrič Jožef, Canje 21, pošta Blanca. 704

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

VAJENCA

za mizarstvo obrt sprejme Sedej, Mala čolnarska 707

STANOVANJA

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din

STANOVANJE

2 sob, boljše, v mirni čisti hiši, želita premeniti starejša zakonca brez otrok. Dopise pod »Prosvita samo mir in čistota« na upravo »Slov. Naroda«. 706

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knaflijeva ulica štev. 5

Pierre Maek

Blodna ljubezen

Roman

Naslednjega dne zgodaj zjutraj je prispel v Rennes in prebil dan na izprehodu po mestu, kjer je ogledoval znamenitosti, ki jih je že davno poznal. Šele proti večeru se je odpeljal v Lorient.

Stopil je v mesto, kjer je živel Hermina nemirnega srca in omahujoče volje. Težila ga je krivda in spomin na njo je nihal med njo in Hermino. Ni se upal približati dekletu, ki si ga je bilo izbralo njegovo srce. Bilo mu je kakor da lahko vsak človek čita na njegovem čelu sledove storjenega greha.

Naslednje noči ni zatislil oči in znovalo so mu rojile po glavi misli na pobjeg. Proti jutru je končno zaspal in ko se je prebudil, je bil že nekoliko pomirjen.

VI.

Ta čas, ko se je odigravala drama v Lorientu in Parizu, je bil mornariški častnik Romain de Quern na poti na daljna morja in v pristanišča Tihega oceana.

Čudovita izprememba je bila nastala v častnikovem življenju s poroko, kateri so sledili tako kratki medeni tedni.

Ko se je oženil z Jeanne La Fougeraye, je imel mladenič pred očmi le manj plemenite cilje. Očarljiva lepota mlade dekleta ga je privabila, da je zahrepenel po nji z vso silo svoje duše.

Dočim se je pa mlada žena kmalu naveličala ljubezni, se v Romainu plamen ljubezni ni prav nič pogel, ko ga je povelje za odhod iztrgalo iz objema največje naslade.

Res je sicer, da je njegovo srce po ločitvi začutilo bolelost, ko je opazil v objemu svoje žene, da mu ne vrača njegovega ognja. In s tako mešanim občutkom komaj prebujenega nezaupanja in pridruženosti strasti je odpotoval.

Vsakodnevna zaposlitev na ladji, nadziranje dela in posadke je povzročilo, da je pozabil na bolesto ločitev in na svoje skrbli.

Komaj mu je pa obala Francije izginila izpred oči, so se zdramili v njem vznemirljivi spomini in poglabili njegovo žalost.

Romain je po povratku na svojo ladjo kmalu opazil, da se je močno izpremenil.

Veseli, pogosto tudi banalni pogovori njegovih tovarišev ga niso več zanimali in če se jih je tu pa tam vendarle udeleževal, je storil to samo iz gole vljudnosti. Če je postala družba preveč glasna, ga je to utrujalo. Porabil je prvo ugodno pretvezo, da je lahko odšel in se umaknil v samoto.

Samo en njegov tovariš si je bil pridobil njegovo naklonjenost, ki je od dne do dne naraščala. Tudi on je bil korvetni poročnik, bil je pa dve leti starejši od njega in že štiri leta oženjen.

Tudi on se je izogibal družbe kakor Quern, bil je rekobeseden in kazalo je, da težko prenaša ločitev od svoje rodbine.

Tako sta se mlada častnika, živeča v enakih raz-

merah in enakem razpoloženju, navezala drug na drugega. Potožila sta si vsak svoje križe in težave.

Tako je Romain zvedel, da je njegov tovariš oče dve leti starega ljubkega sinčka, ki je bil rojen med njegovo prejšnjo vožnjo po tujini in da je moral zdaj že drugič pustiti svojo mlado ženo doma nosečo. Zato je bilo slovo še težje.

Quern ga je rad poslušal, ko mu je pripovedoval o svojih družinskih radostih. Ne morda zato, da bi bil korvetni poročnik Deodat klepetulja, temveč nasprotno, rad ga je poslušal zaradi vroče, globoke ljubezni, ki jo je čutil do svoje mlade žene, živeče v Nantesu, do žene, ki mu je to ljubezen vračala. Rad je poslušal, kako nežno ljubi svojega sinčka in kako neprestano misli na drugega otročka, ki naj bi šele prišel na svet. Vse to je polnilo Romainovo srce s prijetnimi, blagodejnimi občutki.

Zdaj pa zdaj je rad častnik z žepa fotografijo in jo dolgo nepremično gledal. Kmalu je smel Quern pogledati tudi dvojno sliko, predstavljajočo mlado ženo in njenega otroka, in ob pogledu na te slike, ki jih je Deodat poljubljaj,